

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum aliquæ pote[n]tiæ anim sint specialiter infectæ. s. generatiua, vis
concupiscibilis, & sensus tactus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

De subiectum culpa immediati mediantia potentia: quod posita est subiectum quo, & anima subiectum quod, circa illud tertii de anima. De parte autem animae qua intelligit, & sapit anima: & si anima esset absque media potentia principium culpae actualis immediate esset capax culpae actualis. Nota ergo ratio quare essentia animae non est subiectum actualis culpae, est, quia mediante potentia illam habet, & non incapacitas eius respectu culpae. Si igitur est aliqua culpa, ad quam non requiritur mediatio potentiae per seipsam, subiectum illius esse potest: & quia culpa originalis est huiusmodi, quoniam per originem, & non per actum proprium habetur, relinquatur, quod culpa originalis, anima secundum essentiam capax sit, ut in litera monstratur.

Ad secundum dicitur, quod uoluntas non est causa principalis originalis infirmitatis, aut peccati simpliciter, sed inter partes animae, ut patet ex ratione in litera redita in allegato articulo quia scilicet, ipsa uoluntas est motus omnium animae partium in finem. Obiectio autem procedit, ac si uoluntas esset prima causa simpliciter in anima. Priuationo quoque originalis infirmitatis, per quam uoluntas subdebat Deo, quae est formale in peccato originali, non sumitur pro priuatione infirmitatis originalis in uoluntate practica, sed pro priuatione iustitiae originalis in ipsa uoluntate, & procedentibus naturaliter eam. Dicitio namque exclusiua non excludit a concomitantibus, & praesuppositis, ut patet. unde, & author non dicit, quod priuatione iustitiae originalis in uoluntate, sed per quam uoluntas subdebat Deo. Haec enim claudit in te

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut motio uoluntatis alicuius proprie peruenit ad potentias animae, non autem ad animae essentiam: ita motio uoluntatis primi generantis per uiam generationis, peruenit primo ad animae essentiam, ut dictum est.*

AD SECUNDVM dicendum, quod etiam originalis iustitia pertinebat primordialiter ad essentiam animae. Erat enim donum diuinitus datum humanae naturae, quam per prius respicit essentia animae, quam potentia. Potentia enim magis uidentur pertinere ad personam, in quantum sunt principia personalium actuum; unde sunt propria subiecta peccatorum actualium, quae sunt peccata personalia.

AD TERTIVM dicendum, quod corpus comparatur ad animam sicut materia ad formam, quae etsi sit posterior ordine generationis, est tamen prior ordine perfectionis, & naturae: essentia autem animae comparatur ad potentias sicut subiecta ad accidentia propria, quae sunt posteriora subiecto & ordine generationis, & etiam perfectionis: unde non est similis ratio.

AD QVARTVM dicendum, quod concupiscentia se habet materialiter, & ex consequenti in peccato originali, ut supra dictum est.*

ARTICVLVS III.

Utrum peccatum originale per prius inficiat uoluntatem, quam alias potentias.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod peccatum originale non per prius inficiat uoluntatem, quam alias potentias.

Omne enim peccatum principaliter pertinet ad potentiam, per cuius actum causatur; sed peccatum originale causatur per actum generatiuae potentiae, ergo inter ceteras potentias animae uidetur magis pertinere ad generatiuam potentiam.

¶ 2 Praet. Peccatum originale per semen carnale traducitur: sed aliae uires animae propinquiores sunt carni, quam uoluntas, sicut patet de omnibus sensitiuis, quae utuntur organo corporali, ergo in eis magis est peccatum originale, quam in uoluntate.

¶ 3 Praet. Intellectus est prior uoluntate, non enim est uoluntas nisi de bono intellecto: si ergo peccatum originale inficit omnes potentias animae, uidetur quod per prius inficiat intellectum tanquam priorem.

SED CONTRA est, quod iustitia originalis per prius respicit uoluntatem. est enim restitudo uoluntatis, ut Ansel. dicit in lib. * de conceptu uirginali, ergo peccatum originale, quod ei opponitur, per prius respicit uoluntatem.

RESPON. Dicendum, quod in infectione peccati originalis, duo est considerare. Primo quidem inhaerentiam eius ad subiectum: & secundum hoc primo respicit essentiam animae, ut dictum est. * Deinde oportet considerare incinationem eius ad actum: & hoc modo respicit potentias animae. Oportet ergo quod illam per prius respiciat, quae primam inclinationem habet ad peccandum: haec autem est uoluntas, ut ex supradictis patet; * unde peccatum originale per prius respicit uoluntatem.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod peccatum originale non causatur in homine per potentiam generatiuam prolis, sed per actum potentiae generatiuae parentis. unde non oportet, quod sua potentia generatiua sit primum subiectum originalis peccati.

AD SECUNDVM dicendum, quod peccatum originale habet duplicem processum, unum quidem a carne ad animam, alium uero ab essentia animae ad potentias. Primus quidem processus est secundum ordinem generationis: secundus autem secundum ordinem perfectionis. Et ideo quantum ad aliam potentiam, scilicet sensitiuam, propinquiores sunt carni, quia tamen uoluntas est propinquior essentiae animae tanquam superior potentia, primo peruenit ad ipsam infectionio originalis peccati.

AD TERTIVM dicendum, quod intellectus quodammodo praecedit uoluntatem, in quantum proponit ei suum obiectum: alio uero modo uoluntas praecedit intellectum secundum ordinem motionis ad actum, quae quidem motio pertinet ad peccatum.

ARTICVLVS III.

Utrum praefata potentia sint magis infectae quam aliae.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur quod praedictae potentiae non sint magis infectae, quam aliae. Infectio enim originalis peccati magis uidetur pertinere ad illam animae partem, quae prius potest esse subiectum peccati: haec autem est rationalis pars, & praecipue uoluntas, ergo ipsa est magis infecta per peccatum originale.

¶ 2 Praet. Nulla uis animae inficitur per culpam, nisi in quantum potest obedire rationi: generatiua autem non potest obedire, ut dicitur in 1. Eth. * ergo generatiua non est maxime infecta per originale peccatum.

¶ 3 Praet.

primordiale in infectione in essentia, ut que ad uoluntatem: & haec est formale in peccato originali. Unde ad unum est enim, quod alicuius gratia & charitas in anima in ordine ad meritum, uel demeritum pro eodem commutantur: & cum hoc, quod gratia est causa charitatis secundum se, ita quod uoluntas, in qua est charitas, est contructiua, & destructiua gratiae ex parte nostrae, quia ipsa est prima pars animae. Ita in proposito, iustitia originalis in anima, quanto ex ea manat uoluntatis subiectio, non ponit in numerum cum eius in uoluntate effectu: & cum hoc, quod illa est huius causa secundum se, uoluntas dicitur causa, quia ab ipsa ex parte nostrae dependet conseruari, & desinere infirmitatis totius: & simile est de priuatione opposita. Et per haec patet solutio obiectorum. Uoluntas non est simpliciter, sed ex parte nostrae: sed inter partes animae, posita est causa iustitiae & peccati originalis. Essentia autem ponitur causa simpliciter ex parte resecundum se. Et licet uoluntas sit in supremo animae praecipuum inter partes animae in mouendo ad actum, si tamen in ipso supremo uoluntas ad essentiam comparatur, inferior inuenitur.

¶ De tertio & quarto articulis eiusdem questionis, nihil nunc necessario scribendum occurrat.

2. di. 4. q. 2. ar. 5. ad 5. & dist. 21. q. 1. ar. 2. & 4. di. 31. q. 1. ar. 1. ad 1. & ueri. q. 15. ar. 6. co. & ma. q. 4. a. 2. ad 1. & ar. 11. 5. ad 1. li. 1. c. ult.

¶ 3 Præt. Visus inter alios sensus est spiritualior, & propinquior rationi, in quantum plures differentias rerum ostendit, ut dicitur in primo Metaph. sed infectio culpe primo est in ratione. ergo uisus magis est infectus, quam tactus.

Circa princ. li. i Met.

Li. 14. c. 16. r. 19. & to. 5.

SED CONTRA est, quod Augu. dicit in 14. de ciuit. Dei. quod infectio originalis culpe maxime apparet in motu genitalium membrorum, qui rationi non subditur, sed illa membra deseruiunt generatiue uirtuti in commissione sexuum, in qua est delectatio secundum tactum, quae maxime concupiscentiam mouet. ergo infectio originalis peccati maxime pertinet ad ista tria, scilicet potentiam generatiuam, uim concupisibilem, & sensum tactus.

q. 31. ar. 1.

RESPON. Dicendum, quod illa corruptio praecipue infectio nominari solet, quae nata est in aliud trans ferri: unde & morbi contagiosi, sicut lepra, & scabies, & huiusmodi, infectiones dicuntur. Corruptio autem originalis peccati traducitur per actum generationis, sicut supra dictum est. unde potentia, quae ad huiusmodi actum concurrunt, maxime dicuntur esse infectae. Huiusmodi autem actus deseruiunt generatiue, in quantum ad generationem ordinatur: habet autem in se delectationem tactus, quae est maximum obiectum concupisibilem. & ideo cum omnes partes animae dicantur esse corrupte per peccatum originale, specialiter tres praedictae dicuntur esse corruptae, & infectae.

q. 32. ar. 2. ad 5. & ar. 3.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod peccatum originale ex ea parte, qua inclinatur in peccata actualia, praecipue pertinet ad uoluntatem, ut dictum est; sed ex ea parte, qua traducitur in prolem, pertinet propinque ad potentias praedictas, ad uoluntatem autem remote.

AD SECVNDVM dicendum, quod infectio actualis culpe non pertinet nisi ad potentias, quae mouentur a uoluntate peccantis; sed infectio originalis culpe non deriuatur a uoluntate eius qui ipsam contrahit, sed per originem naturae, cui deseruiunt potentia generatiua; & ideo in ea est infectio originalis peccati.

AD TERTIVM dicendum, quod uisus non pertinet ad actum generationis nisi secundum dispositionem remotam, prout scilicet per uisum apparet. species concupisibilis; sed delectatio perficitur in tactu. & ideo talis infectio magis attribuitur tactui, quam uisui.

¶ Super Quaestione obuiage in quartae Articuli primum.

QVAESTIO LXXXIII.

De causa peccati, secundum quod unum peccatum alterius peccati causa est, in quatuor articulos diuisa.

¶ In articulo 1. quae. 8. d. ubi dicitur Durando in secundo sent. distinct. 4. quia aut sermo est formalis, aut materialis. Si formalis, falsus est: quia cupiditas est inordinatus amor habendi pecunias ad retinendum, non ad expendendum. Constat autem, quod pecunia non ut retineatur, sed ut expendenda est, cui obediunt omnia. ergo cupiditas non est radix omnium malorum, ut est speciale peccatum: immo ex hoc sequitur, quod cupiditas impediatur multa mala, quia

DEINDE considerandum est de causa peccati, secundum quod unum peccatum est causa alterius.

ET CIRCA hoc quaeruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum cupiditas sit radix omnium peccatorum.

¶ Secundo, Vtrum superbia sit initium omnis peccati.

¶ Tertio, Vtrum praeter superbiam & auaritiam, debent dici capitalia uitia, aliqua specialia peccata.

¶ Quarto, quot, & quae sint capitalia uitia.

ARTICVLVS PRIMVS. Vtrum cupiditas sit radix omnium peccatorum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod cupiditas non sit radix omnium peccatorum. Cupiditas enim, quae est inordinatus appetitus diuitiarum, opponitur uirtuti liberalitatis: sed liberalitas non est radix omnium uirtutum. ergo cupiditas non est radix omnium peccatorum.

¶ 2 Præt. Appetitus eorum quae sunt ad finem, procedit ex appetitu finis: sed diuitiae, quarum appetitus est cupiditas, non appetuntur nisi ut utilem aliquam finem, sicut dicitur in primo Ethic. ergo cupiditas non est radix omnis peccati, sed procedit ex alia priori radice.

¶ 3 Præt. Frequenter inuenitur, quod auaritia, quae cupiditas nominatur, oritur ex aliis peccatis, puta, cum quis appetit pecuniam propter ambitionem, uel ut satisfaciat gulae. non ergo est radix omnium peccatorum.

SED CONTRA est, quod dicitur Apostolus 1. ad Timoth. ult. Radix omnium malorum est cupiditas.

RESPON. dicendum, quod secundum quosdam, cupiditas tripliciter dicitur. Vno modo, prout est appetitus inordinatus diuitiarum, & sic est speciale peccatum. Alio modo, secundum quod significat inordinatum appetitum cuiuscumque boni temporalis, & sic est genus omnis peccati: nam in omni peccato est inordinata conuersio ad commutabile bonum, ut dictum est. Tertio modo sumitur, prout significat quandam inclinationem naturae corruptae ad bona corruptibilia inordinate appetenda: & sic dicitur cupiditatem esse radicem omnium peccatorum ad similitudinem radicis arboris, quae ex terra trahit alimentum: sic enim ex amore rerum temporalium omne peccatum procedit. Et haec quidem quamuis uera sint, non tamen uidentur esse secundum intentionem Apostoli, qui dixit cupiditatem esse radicem omnium peccatorum. Manifeste enim ibi loquitur contra eos, qui cum uelint diuites fieri, incidunt in tentationes, & laqueum diaboli, eo quod radix omnium malorum est cupiditas. Vnde manifestum est, quod loquitur de cupiditate, in quo est appetitus inordinatus diuitiarum. Et secundum hoc dicendum est, quod cupiditas secundum quod est speciale peccatum, dicitur radix omnium peccatorum ad simi-

contrarietate... de multa... uaros uident... malis malis... nere, ne cap... Si materialis... ab arte rec... & quia sent... quod materia... ditatis, scilic... cunia, est r... nium malorum... ri, uel mater... tione possit... quod prodig... est radix om... malorum. ¶ Ad hoc dicitur quod sermo est malis: peccatum que est inordinatum uirtutum, uirtutum. Et perera non tuperanda in gnomie ut dicitur omnium rerum: sed inordinatus amor habet eam, quae uitas uocatur, quod non potest se uia ad bonum uentente Apostolus sunt facientes ut eueniat deo radix omnium malorum est mendacium: quia anima corporis, in uis uirtutum, quod alimentum scilicet, facit curiam sub intentione, in sicut habet pecuniam, habet genus omnium peccatorum: quia cunia uim in fide in flore anima, secundum horem; Et inordinate in eam habere, ipsa sua intentione habet lum omnium peccatorum. Manifeste dicitur, quod peccatum est, quod procedit ex cupiditate, quod loquitur de cupiditate, in quo est appetitus inordinatus diuitiarum. Et secundum hoc dicendum est, quod cupiditas secundum quod est speciale peccatum, dicitur radix omnium peccatorum ad simi-